Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Teresa Tolosa Ulazia

Amezketa, Gipuzkoa (1932)

Aurkibidea

Biografia

Amezketako Aitzio baserrian jaioa. Aita bertakoa zuen, eta ama, berriz, Loiola ("Loila") baserrikoa. Hamaika senidetan zaharrena izanik, anai-arreba gazteagoak zaintzea egokitu zitzaion.

Zintak

AME-005

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artetxe, Miren
- **Data**: 2010-06-10

- **Iraupena**: 64 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Zortzi urterekin, pardelak garbitzen; umeen arropatxoak

- **Erref**: AME-005/003
- **Iraupena**: 0:04:19. **Hasi**: 00:02:03. **Bukatu**: 00:06:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Zaharrena izanik, bere hamar anai-arrebak zaintzea tokatu zitzaion. Zortzi urterekin pardelak garbitzen zituen, eskuz. Felpazkoak ziren, zapiak. Karratuak ziren. "Paxa" zintarekin bueltaka bildu, "galartzua" sokarekin. Kateko orratzik ez zuten erabiltzen. Umeak lotuta, lau hilabetean. Arropatxoak: kamixa, paxa... Mantak. Umea sehaskan; gauez norberaren ohean.

2. Umea zaintzeko lanak: sehaska, biberoia, aia...

- **Erref**: AME-005/005
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:06:39. **Bukatu**: 00:10:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Ume txikia ohean edukitzen zuten askok. Egurrezko sehaskak, hankarekin eragitekoak; bitartean, josten ala patatak zuritzen. Umeak zaintzen. Biberoiak, kristalezkoak. Esnea, azukrearekin. Irinarekin aia egiten zuten. Babarruna.

3. Umea bularretik kentzeko moduak

- **Erref**: AME-005/007
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:12:39. **Bukatu**: 00:14:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:
<p>Umeak bularra uzteko, titi-muturrak betunarekin belzten zituen amak,

ozpinarekin edo baratxuriarekin bestela. Berak denetatik egiten zuen amari laguntzeko: sehaskari eragin, patatak zuritu... amak egiten zuen sukaldean.

4. Umeen zapiak garbitzeko modua

- **Erref**: AME-005/009
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:14:20. **Bukatu**: 00:17:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Zapiak nola garbitzen zituen: beratzen eduki eta gero xaboiarekin, Chimborekin. Gauean belardian edukita, mantxa joaten zitzaien. "Al verde". Iturria. Lejiarik ez zuten erabiltzen ume arropekin.

5. Ohe bakoitzean bi lagun

- **Erref**: AME-005/011
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:17:39. **Bukatu**: 00:20:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Umeei jaten ematea amak askotan egiten zuen, aitak ere bai. Logeletan neskak eta mutilak nahastuta egiten zuten lo. Ohe bakoitzean bi lagun, gelako lau. Nekatuta joaten ziren ohera. Jaikitakoan, jolasean. Gurasoek seiak aldean jaikitzen ziren.

6. Umea medikuak ekartzen zuen maletan

- **Erref**: AME-005/012
- **Iraupena**: 0:05:05. **Hasi**: 00:20:18. **Bukatu**: 00:25:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:
Jaiotza asko ezagutu zituen etxean, baina ikusi ez: sekretua zen. Medikua eta amona egoten ziren. Atarian maindire zuria jartzen zuten, amonari abisua emateko. Ez zieten ezer esaten. Medikuak maletan ume txikia zekarrela esaten zieten. Amari ez zitzaion asko igartzen, bata eta kortsea erabiltzen zituelako. 22 urterekin ere ez zion esan, ordurako bazekien arren.

7. Hilerokoa, ezkutuan eraman beharrekoa

- **Erref**: AME-005/013
- **Iraupena**: 0:04:43. **Hasi**: 00:25:23. **Bukatu**: 00:30:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Hilerokoa zer zen ez zekien, baina ez zion amari galdetu. Ez du gogoan zer egin zuen; painuak berak hartu zituen, eskatu gabe. Gorde egiten zituzten, koltxoi azpian, eta denen ezkutuan garbitu. Ezkondu arte, amak ezer ez. "Regla" hitza. Izebei aditutakoak.

8. Gurasoek lotsarengatik ez zuten azalpenik ematen

- **Erref**: AME-005/015
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:30:25. **Bukatu**: 00:33:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Gurasoek lotsarengatik ez zuten ezer esaten, bere ustez. Hileroko minez zegoenean aspirina hartzen zuen. Amak ez zion zergatia galdetzen. Kamamila ura. Sua beti piztuta egoten zen. Hilerokoarekin egonda saltsak gaizki irteten zirela zioten; maionesa ez zen egin behar, ezta odolkiak ere.

9. Lagun artean ere isilik, gai tabuak

- **Erref**: AME-005/016
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:33:45. **Bukatu**: 00:36:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Lagun artean ere ez zuten hilerokoa aipatzen; lagunari gertatu zitzaiona, painua erori. Berak kate orratzarekin lotzen zuen. Mutilek ezer ez zekiten. Lotsa, kontatzeko eta esateko. Iritzia.

10. Sorginen beldur, umetan

- **Erref**: AME-005/018

- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:38:06. **Bukatu**: 00:40:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Umetako beldurrak. Sorginak etorriko zirela esaten zieten. Behin gauza zuri bat ikusi zuen leihotik, eta sorgina izango zela esan zioten. Bedaion sorginak izaten zirela kontatzen zuten. Biloba, berak ere behin sorgina ikusi zuela esanez.

11. Sorginak eta Sacamantecas

- **Erref**: AME-005/020
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:40:46. **Bukatu**: 00:42:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginek animalia forma ere hartzen zuten, behiarena adibidez. "Sasi guztien gainetik". Sakamantekas. Isildu egin da bilobak ez entzuteko, gero ezin izaten duelako lorik egin.

12. Sakamantekas

- **Erref**: AME-005/022
- **Iraupena**: 0:03:24. **Hasi**: 00:43:07. **Bukatu**: 00:46:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sua bezalako gauza bat ikusi zuen behin estalpean, eta oraindik ez daki zer zen. Sakamantekasek umeak zakuan sartuta eramaten zituen, eta gero organoak kentzen zizkien. Mari zuloko sorginak. Etxean amonarik ez du ezagutu.

13. Amezketako bideak, plaza eta eliza

- **Erref**: AME-005/023
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:46:31. **Bukatu**: 00:49:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Baserria kaletik ordu erdira zuten, eta bideak txarrak ziren, lurrezkoak. Oiloak, txerriak eta astoak izaten ziren. Eliza aparte egotearen arrazoia azaltzen du, kondaira: San Bartolomek hala nahi omen zuen. Plaza.

14. Eskolan zigorra, euskaraz egiteagatik

- **Erref**: AME-005/025
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:49:17. **Bukatu**: 00:50:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Elizara igandetan eta bezperetara; bestela ez zieten uzten etxetik irteten. Hamabi urte arte ibili zen udaletxeko eskolan, neska-mutilak elkarrekin. Maisu erdalduna. Erdaraz jakin ez, eta zigortuta egoten ziren, belauniko. Makilarekin jo.

15. Bataioa, segituan; linboa

- **Erref**: AME-005/028
- **Iraupena**: 0:04:50. **Hasi**: 00:52:22. **Bukatu**: 00:57:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Umea jaio eta segituan bataiatu behar zen. Alaba zaharrena hurrengo egunean bataiatu zuten. Etxetik ezin zuten atera umea izandakoan; bestela, teila puska bat jarri behar buruan. "Eliz sartzea" egindakoan, libre¡. Linboaren beldurra. Bedeinkatu gabeko lurrean lurperatzen zituzten; beraien buruaz beste egindakoak ere bai.

16. Inguruko herrietako euskara I

- **Erref**: AME-005/034
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:59:53. **Bukatu**: 01:01:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Euskara non hasten den aldatzen. Doinua ezberdina dute Alegiakoek eta Zaldibiakoak. Abaltzisketakoa antzekoa da.

17. Inguruko herrietako euskara II

- **Erref**: AME-005/036
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 01:01:23. **Bukatu**: 01:02:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Amasan euskara berdinagoa da Alegian baino. Tolosaldeko euskara. Bizkaiko eta Iparraldeko euskarak itsusiak iruditzen zaizkio, ez direlako ulertzen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com